

(Serrano, *Not. Hist. Ribag.*, 486).

La *Carrasquera*, partida del terme d'Orba (Març de Dénia) (xxxiv, 120.2).

La *Carrasquera*, partida del terme de Riba-roja de Túria (xxx, 114.2).

El *Carrascó*, partida del terme de Terrateig (Vall d'Albaida).

ETIM. Del català *carrasca*, 'alzina', que deriva de l'arrel KARR-/KERR-, que designava les quercínies, aborigen del sud i sud-oest d'Europa, no indoeuropea, però assimilada pels ibers i altres pobles hispànics (cf. *DECat* iv, 392a56-394a49).

Cal notar que el nom de la gran serra de la *Carrasqueta* i altres topònims semblants són heretats del mossàrab, com ho testimonia la conservació sorda de la -T- del sufix collectiu -ETA. J. F. C.

CARRASSÓ

Partida antiga del terme de València (Carreras Candi, *Mi. Hi. Ca.* i, 92).

ETIM. Potser de l'àrab *qarastūn* 'romana' (que fou pres del grec *χαριστήων* 'espècie de balança inventada per Arquímedes'), com el castellà *carrazón* 'romana' (cf. *DECH* i, 894a47-b10; *DECat* ii, 409b33-410b27) (si bé cf. *carràs*, supra). J. F. C.

CARRASSUMADA

Partida de Torres de Segre (Segrià).

DOC. ANT. Un document del març de 1161 diu: «in termino de Avi<m>peleg et in ipso termino de *Carraomada* et sic vadit per ipso termino de *Cidamon* et de ipsa Figuera» (Font Rius, *Cartas de Población y Franquicia de Cataluña* i, 169.6fi). L'erudit Josep Pleyan de Porta (*Memoria histórica acerca de los tiempos árabes y de la restauración de Lérida*, 1880) diu que el terme de *Çidamon* comprenia fins a l'Hospital, i d'aquí fins al *morral de Carraçumada* (cf. *Geografía General de Catalunya*. Lleida, p. 130).

El P. Narcís Camós (*El Jardín de María en Cataluña*. Barcelona, 1657) diu que l'ermita de la Mare de Déu de Carrassumada era molt coneguda i que la seva imatge era venerada per tota la comarca. La imatge va desaparèixer el 1642 en les revoltes de la guerra dels Segadors (cf. *Geografía General de Catalunya*. Lleida, p. 188).

ETIM. De l'àrab (E.T.C. i, 266): prob. *Carassumada* < *Cassarumada* (amb metàtesi) < *kasr 'umm-^oáda* 'el palau o castell de la mare de ^oAda'. Hi ha nombrosos exemples de noms àrabs compostos amb *'Umm* 'mare' i un nom de persona (p. ex., *GGAlg.* en cita dos, pp. 357 i 319); i Littmann, a Egipte, documenta: *'Umm Kulthum* (p. 83). Pel que fa al nom principal, Hess (p. 39) dóna cinc exemples de noms de l'arrel ^odw. La metàtesi que presenta la forma moderna del nom *Carrassumada* és anàloga a la que es produí en *Carratalà* < *Calaterrà*, compost de l'àrab *qal^oat* 'castell'. La forma documentada al S. xii, *Carraomada* presenta una forma evolutiva lleugerament diferent (*kasr 'umm-^oáda* < *Casreumada* < *Carraomada*) en què en-

cara no s'ha produït la metàtesi que ha donat lloc a la forma moderna del nom. J. F. C.

5 CARRATALÀ

Vall afluent del Segre, que hi desemboca per l'esq., entre Aitona i Seròs, provinent de Maiàls i Llardecans; hi havia hagut un antic castell, i cases amb església.

PRON. MOD.: *kařatalá* a. 1935-36, oït per mi a Seròs, Llardecans i altres pobles veïns; mapa Brossa de Cat.; GGC, Lda. 129, 213.

MENCIONS ANT. 1120, *Calaterrà*, cit. junt amb *Gebut* (Soldevila, *Hist. Cat.* 2, i, 141); 1150, castell de *Calaterrà* (GGC, p. 129); 1158, «in *Calaterano*» (MiretS., *TemplH.*, p. 144); 1168, *Calaterrà* (Villan., *Vi.Lit.* xvi, 256.6f.); 1172, *Callaterre* (Kehr, *Papsturk.* p. 450); 1173-76, «--- Corbins, eccliesiam de *Calaterre*, Valle Magna, Gemenels ---» (id. ib. 472); 1229, «in orta de *Calaterano*» (MiretS., *RHis.* xlvii, 263); 1239, Blasco de Alagon donà a poblar Benassal a Berenguer de *Calatarrà* (GGRV, *Cast.*, p. 516); 1279, *Calaterrà* (CCandi, *Mi.Hi.Cat.* ii, 108); 1281, «--- B. de Fluviaño --- quocunque habet in *Calaterano*» (id. ibid., p. 108); forma imprecisa en un doc. medieval (crec del S. xiii), MiretS. (*Templ.*, p. 476).

1301: d'aquí seria un «Guillelmus de Sadahone [Segarra], vicarius ecclesie *Calat<e>rani*» que figura com testimoni en la C. de p. d'*Almatret* (p. p. Font Rius, § 366); 1359, *Calaterrà*, 11 focs, cit. entre *Gebut* i *Sudanell* (*CoDoACA* xii, 24).

ETIM. Només jo, E.T.C. i, 16, 23 i 266, n'he escrit, breument, indicant que és d'origen àrab, resultant d'una metàtesi de *Calaterra*,¹ compost amb l'àr. *qal^oat*, sense acabar de precisar el 2n. component. Ens hi guiaran els

HOMÒNIMS I PARÒNIMS. 1) *El Carratalà*, pda. de la Vila Joiosa (xxx, 123.5). 2) *La Alcaterra* (suposo accentuat en la *a* final), pda. dels afores de St. Mateu del Mae., antiga, cit. entre la *Font de Morella* i el *Cami del Boverot*, comunicació de SzGozalvo, del *Llibre de Fundacions*, Ss. xiii-xv, d'aquella església.

Del mateix que cerquem, però compost amb altres mots àrabs. 3) Amb *bâb* 'portal': «porta *Bonfori Bebarraa*» a Palma de Mall., en el *Rept.* (Bof. 63), «--- *Beb-Arraba*» segons Quadrado, 512. 4) Amb el NP àr. *Ujalid*: *Reolid*, aldea te. Salobre, p. d'Alcaraz, prov. d'Albacete: aquí *Ra-* va en primer terme, seguit del NP.

5) NP format amb ^o*Abd* 'servidor': «Jucef *Abdarrab*» jueu de València citat 2 vegades en doc. d'aquesta ciutat, a. 1276 (MiretS., *RHis.* xli, 15). 6) El mot que cerquem, tot sol: *Tossal del Ra*, te. Bellpuig (xv, 59) on en lloc de *qal^oa* hi ha el mot català *tossal* (potser trad. parcial d'un compost àr. *ğâbâl ar-R-*) però no hi ha continuïtat geogràfica amb *Carratalà*, perquè Bellpuig és uns 50 k. lluny a l'ENE., i amb diversos municipis entremig. 7) *La Errà*, pda. de L'Alguenys (xxxvi, 64-6), entre aquest poble i El Pinós. 8) Com